

Z1. ΟΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΕΣ

Οι ευρωπαϊκές οργανώσεις καταναλωτών παραδέχονται τα πλεονεκτήματα του ενιαίου νομίσματος και συγκεκριμένα: α) την ωφέλεια από την κατάργηση των πράξεων μετατροπής και την εξαφάνιση του συναλλαγματικού κινδύνου β) τη μείωση των επιτοκίων και τη μείωση των προμηθειών των τραπεζών για τις διασυννοριακές πληρωμές γ) τη δημιουργία νέων ελκυστικών χρηματοδοτικών προϊόντων και αποταμιευτικών προγραμμάτων δ) την ενίσχυση της θέσης της Ε.Ε. στις διεθνείς αγορές.

Αναμένουν μία πτώση των τιμών και αύξηση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών. Θέτουν όμως παράλληλα ορισμένα προβλήματα για αντιμετώπιση. Ανησυχούν για τη μέχρι τώρα πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης που οδήγησε σε λιγότερες θέσεις απασχόλησης, περισσότερους φόρους και μείωση της αγοραστικής δύναμης. Το ενιαίο νόμισμα για να γίνει αποδεκτό πρέπει να είναι αξιόπιστο, να είναι σεβαστό και να έχει προοπτική.

Στη διαδικασία της μετάβασης οι καταναλωτές πρέπει να πεισθούν ότι το τεράστιο κόστος προσαρμογής δεν θα μετακυλιθεί στους τελικούς χρήστες των προϊόντων. Απαιτούν, όπως στη δεύτερη και τρίτη φάση του Γ' σταδίου της ΟΝΕ εφαρμοσθεί η διπλή αναγραφή των τιμών (the dual display of prices, le double affichage des prix) σε ευρώ και στο εθνικό νόμισμα. Αυτό θα μπορούσε να γίνει ήδη από τη Β' φάση στις μισθοδοτικές και συνταξιοδοτικές καταστάσεις, στους φόρους, στις κοινωνικές παροχές, στις τραπεζικές υπηρεσίες και στους λογαριασμούς οργανισμών Κοινής Ωφέλειας.

Στη διάρκεια του διμήνου της τρίτης φάσης (συγκυκλοφορία) να γίνει επέκταση στις λοιπές υπηρεσίες και προϊόντα. Παράλληλα, η μετατροπή του εθνικού νομίσματος σε ευρώ και αντίστροφα να μη συνεπάγεται κόστος για το χρήστη, αλλά να προσφέρεται δωρεάν. Ειδικότερα προβλήματα θέτουν τα μειονεκτούντα άτομα (τυφλοί, με ελαττωματική όραση, ηλικιωμένοι). Θεωρούν ότι οι αξίες του ευρώ (7 των τραπεζογραμματίων και 8 των κερμάτων) είναι πολλές και θα δημιουργήσουν δυσχέρειες αναγνώρισης και προσαρμογής. Η παρατήρησή τους αυτή δεν έγινε αποδεκτή. Έγιναν όμως δεκτές άλλες προτάσεις της European Blind Union που αφορούν τις διαστάσεις και άλλα χαρακτηριστικά των ευρωπαϊκών τραπεζογραμματίων και κερμάτων ώστε αυτά να είναι αναγνωρίσιμα με την αφή.

22. ΤΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ

Τα ευρωπαϊκά συνδικάτα έχουν ταχθεί υπέρ της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και υπέρ του ενιαίου νομίσματος. Είναι δύσπιστα όμως όσον αφορά τις συνέπειες και τις υποσχέσεις και προβλέψεις των ευρωκρατών.

Το 1988 η έκθεση CECCHINI προέβλεπε ότι με την εγκαθίδρυση της ενιαίας αγοράς θα προκύψει ένα όφελος 200 δις ECU, το ακαθάριστο προϊόν της ΕΟΚ θα αυξηθεί στο 5% και θα δημιουργηθούν 5 εκατομ. νέες θέσεις εργασίας. Οι προβλέψεις αυτές δεν επιβεβαιώθηκαν.

Αντίθετα ακολούθησε μία περίοδος έντονης οικονομικής ύφεσης ενώ η ανεργία έφθασε το 1995 στο 11,6% του ενεργού δυναμικού της Ε.Ε.

Η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος αναζωπυρώνει τους ίδιους φόβους:

- το ενιαίο νόμισμα θα εντείνει τον ανταγωνισμό. Οι επιχειρήσεις για να επιβιώσουν θα προσπαθήσουν να μειώσουν το κόστος αγαθών και υπηρεσιών μειώνοντας κύρια το προσωπικό. Η εισαγωγή νέων τεχνολογιών και η αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων θα καταργήσει θέσεις εργασίας.
- η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, μέχρι τώρα, απέβη υπέρ των πολυεθνικών εταιρειών και των μεγάλων επιχειρήσεων. Ο κοινωνικός χάρτης αντικατεστάθηκε από το συρρικνωμένο Πρωτόκολλο Κοινωνικής Πολιτικής του Μάαστριχτ.
- ο αρνητικός δημοσιονομικός ανταγωνισμός και γενικότερα η προσπάθεια των κρατών για να τηρηθεί το Σύμφωνο Σταθερότητας απολήγει σε βάρος των εργαζομένων. Οι συνδικαλιστικές κατακτήσεις και ιδιαίτερα το καθεστώς των κοινωνικών ασφαλίσεων αποτελεί τον κύριο στόχο.
- τίποτα δεν έχει λεχθεί μέχρι τώρα για τη χρηματοδότηση του κόστους προσαρμογής στο ενιαίο νόμισμα. Τελικά το κόστος αυτό θα μετακυλιθεί στους εργαζομένους και τους καταναλωτές.

Τα ευρωπαϊκά συνδικάτα αναμένεται να ρίξουν το βάρος τους τα επόμενα χρόνια στην προστασία της απασχόλησης με την προσπάθεια σύναψης ευρωπαϊκών ΣΣΕ και την εφαρμογή της Οδηγίας για το Ευρωπαϊκό Εργασιακό Συμβούλιο. Παράλληλα, πιέζουν για τη λήψη μέτρων υπέρ της αύξησης της απασχόλησης ενώ μετέχουν στην ανάπτυξη επενδυτικών πρωτοβουλιών, όπως είναι τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης και στην προστασία των ανέργων με μικτούς λογαριασμούς, που στοχεύουν στην αντιμετώπιση των αρνητικών εξελίξεων σε αποβιομηχανοποιημένες περιοχές και ζώνες υψηλής ανεργίας. Όσον αφορά τη στρατηγική ένταξης στην αγορά εργασίας εμφανίζονται δύο διαφορετικές στρατηγικές. Τα συνδικάτα των μεσογειακών κρατών και αυτά της Κεντρικής Ευρώπης δεν δέχονται την πλήρη απορρύθμιση των εργασιακών σχέσεων και τάσσονται υπέρ της παροχής κινήτρων για την αύξηση της απασχόλησης.

Αντίθετα τα συνδικάτα των άλλων χωρών, συμφώνησαν στην εισαγωγή των θεσμών της μερικής και πρόσκαιρης απασχόλησης και την κατάργηση του ορίου απολύσεων, με αντάλλαγμα, την πλήρη ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων. Τα Συνδικάτα αυτά υποστηρίζουν, ότι με τα μέτρα αυτά μειώθηκε δραστικά η ανεργία. Τα δυναμικά συνδικάτα με την πρώτη άποψη ανταπαντούν ότι αν η σύγκριση γίνει με αναγωγή της μερικής και πρόσκαιρης απασχόλησης σε ποσοστό πλήρους απασχόλησης τότε το αποτέλεσμα αντιστρέφεται.

Ολοι, όμως, συμφωνούν ότι η πίεση που ασκήθηκε από τις Ευρωπαϊκές Συνδικαλιστικές Συνομοσπονδίες και τα εθνικά συνδικάτα απέδωσε. Η Ε.Ε και οι εθνικές κυβερνήσεις αναγκάστηκαν να λάβουν μέτρα κατά της ανεργίας και το μέσο ποσοστό ανεργίας στην Ε.Ε έπεσε το 2000 κάτω από το 9%. Στην προσπάθεια αυτή συγκυριακά συνέβαλε και το αδύναμο ευρώ που είχε σαν αποτέλεσμα τη βελτίωση των όρων εμπορίου και ιδιαίτερα την αύξηση των εξαγωγών.

Τα Συνδικάτα αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα και από τις αναδιαρθρώσεις των επιχειρήσεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Η αναζήτηση μιας νέας στρατηγικής περιγράφεται στο κεφάλαιο περί εξαγορών και συγχωνεύσεων.

Z3. ΤΑ ΣΥΝΔΙΚΑΤΑ ΤΟΥ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ

Τα συνδικάτα του τραπεζικού τομέα θέτουν, εκτός από τα γενικότερα προβλήματα, και κλαδικά ζητήματα που προκύπτουν από τη μετάβαση στο ενιαίο νόμισμα.

- Κατά τη διάρκεια της β' και γ' φάσης του τρίτου σταδίου της ONE θα προκύψει ένα βαρύ φορτίο για τους τραπεζικούς υπαλλήλους. Πρόκειται για:

- 1) τη μετατροπή των τραπεζικών αρχείων και των εγγράφων
- 2) τα συστήματα μετατροπής των νομισμάτων
- 3) την ανταλλαγή του νέου με τα παλιά νομίσματα
- 4) την προσαρμογή των συστημάτων πληροφορικής
- 5) τη μετατροπή και αλλαγή λογισμικού στις αυτόματες μηχανές
- 6) το άνοιγμα λογαριασμών σε ευρώ στην τράπεζα της χώρας και στους ανταποκριτές εξωτερικού
- 7) την έκδοση βιβλιαρίων καταθέσεων σε ευρώ
- 8) την προετοιμασία της τεχνικής υποδομής για την ανάληψη εθνικού νομίσματος από λογαριασμούς σε ευρώ
- 9) εμβάσματα και έκδοση επιταγών σε ευρώ
- 10) προσαρμογή του λογισμικού σύνδεσης με το εθνικό σύστημα διακανονισμού και με το ευρωπαϊκό σύστημα TARGET
- 11) εξεύρεση αποθηκευτικών χώρων για την υποδοχή των τραπεζογραμματίων και κερμάτων ευρώ και την απόσυρση των εθνικών νομισμάτων
- 12) διπλή αναγραφή της τιμολόγησης των υπηρεσιών και άλλων δεδομένων
- 13) λογαριασμοί διακανονισμού χρεωστικών και πιστωτικών καρτών σε ευρώ, έκδοση καρτών σε ευρώ, έκδοση EXTRAIT σε ευρώ
- 14) επιμόρφωση προσωπικού και
- 15) απαντήσεις σε ερωτήματα της πελατείας σχετικά με ζητήματα μετάβασης στο ενιαίο νόμισμα.

Το μεγάλο αυτό βάρος μπορεί να αντιμετωπισθεί είτε με υπερωριακή απασχόληση, είτε με την πρόσληψη υπαλλήλων από τα προγράμματα του ΟΑΕΔ, είτε με την πρόσληψη νέου προσωπικού με συμβάσεις ορισμένου χρόνου.

Η τελευταία επιλογή πρέπει να αποκλεισθεί διότι πλήττει το συνδικαλιστικό κίνημα αφού γενικεύει στις τράπεζες το θεσμό της πρόσκαιρης απασχόλησης.

- Με την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος θα καταργηθούν 300.000 περίπου θέσεις εργασίας στις τράπεζες. Η εμπειρία είναι τραγική. Λόγω του έντονου ανταγωνισμού, των συγχωνεύσεων και της εισαγωγής νέας τεχνολογίας στην πενταετία 1990-1995 καταργήθηκαν στις τράπεζες της Ε.Ε. περίπου 300.000 θέσεις.

Πέρα των ανωτέρω γενικότερων εκτιμήσεων καταβάλλεται προσπάθεια στον επόμενο πίνακα να εντοπισθούν οι τραπεζικές ειδικότητες που φθίνουν, άλλες που αναπτύσσονται, ενώ κύριος στόχος είναι η έγκαιρη μετακίνηση του προσωπικού σε τραπεζικά τμήματα και ειδικότητες που έχουν προοπτικές.

Οι προβλέψεις εξέλιξης της απασχόλησης στο χρηματοπιστωτικό τομέα βασίζονται στις συνέπειες από την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος και τη χρήση νέων τεχνολογιών. Αν και οι επιπτώσεις από τις συγχωνεύσεις και εξαγορές είναι δύσκολο να αποτυπωθούν ποσοτικά, εν τούτοις, έχει ληφθεί υπόψη και η επίδραση αυτών με βάση απολογιστικά στοιχεία ιδιαίτερα σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.

ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΑΠΩΛΕΙΑ - ΑΥΞΗΣΗ		
	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΝΙΑΙΟΥ ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΣ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ	ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΕΙΣ & ΕΞΑΓΟΡΕΣ
1. Διαπραγμάτευση συναλλάγματος	-30%	-25%	-15%
2. Διαχείριση κινδύνων	+30%	-15%	+20%
3. Ταμίες και τέλλερς αγοραπωλησίας ξένων τραπεζογραμμάτων	-55%	-10%	-5%
4. Εμπορικές συναλλαγές με χώρες της ζώνης του ευρώ	-30%	-10%	-10%
5. Σύναψη δανείων σε συνάλλαγμα	-60%	-20%	-10%
6. Διαχείριση καταθέσεων σε συνάλλαγμα	-50%	-20%	-10%
7. Υπάλληλοι λογιστηρίων	-20%	-15%	+10%
8. Ελεγκτές & επιθεωρητές διαχειρίσεων πράξεων σε συνάλλαγμα	-30%	-10%	-10%
9. Σύμβουλοι πελατείας	+30%	+10%	+10%
10. Νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα	+20%	-5%	-5%
11. Πληροφορική	+10%	+20%	+10%
12. Ασφάλεια πληροφοριακών συστημάτων	+20%	-5%	+5%
13. Μάρκετινγκ	+20%	+10%	+10%
14. Καταθέσεις + Αναλήψεις	-10%	-30%	-10%
15. Συστήματα πληρωμών	+30%	-15%	-5%
16. Κοστολόγηση	+20%	+5%	+20%
17. Ηλεκτρονικό εμπόριο	+70%	+10%	+10%
18. Σχέσεις με ανταποκριτές	-30%	-10%	+10%
19. Μακρο και μεσοπρόθεσμες χορηγήσεις	+25%	-10%	-10%
20. Προσωπικά & καταναλωτικά δάνεια	+50%	-15%	+10%
21. Πιστωτικές & χρεωστικές κάρτες, ηλεκτρονικό πορτοφόλι, ψηφιακό χρήμα	+40%	-15%	-10%
22. Τραπεζοασφάλειες	+25%	-10%	+20%

Για την Ελλάδα ειδικότερα, οι συνέπειες δεν θα είναι τόσο αρνητικές διότι το τραπεζικό σύστημα δεν έχει ωριμάσει, οι όμιλοι τραπεζών τώρα αναπτύσσονται, ενώ, επιπρόσθετα πολλαπλασιάζεται η εισαγωγή νέων προϊόντων και νέων χρηματοοικονομικών μέσων. Οι ελληνικές τράπεζες διεισδύουν στα Βαλκάνια, στις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και πυκνώνουν την παρουσία τους στα διεθνή χρηματοπιστωτικά κέντρα. Οι Έλληνες τραπεζοϋπάλληλοι είναι επιδεκτικοί επιμόρφωσης και προσαρμόζονται εύκολα στις νέες υπηρεσίες και τις νέες τεχνολογίες.

Όμως δεν πρέπει να διαφύγει της προσοχής μας το γεγονός ότι η αγορά εργασίας πιέζεται από τις αναρίθμητες αιτήσεις πρόσληψης νέων με μεταπτυχιακές σπουδές και συνήθως με προηγούμενη εμπειρία σε τράπεζες του εξωτερικού. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια οι Ελληνικές τράπεζες έχουν προσλάβει ένα ικανό αριθμό νέων με τα ανωτέρω προσόντα, με αποτέλεσμα να παρατηρείται μια εσωτερική ανακατανομή αρμοδιοτήτων. Οι νέοι τοποθετούνται σε σύνθετες εργασίες που απαιτούν εξειδίκευση, γνώση ξένων γλωσσών, χειρισμό Η/Υ, ενώ όσοι παλαιοί συνάδελφοι δεν μπορούν να προσαρμοσθούν στο νέο περιβάλλον παροπλίζονται ή αποδέχονται προγράμματα εθελουσίας εξόδου και εγκαταλείπουν την παραγωγή.

Πάντως, η μετάβαση στο νέο μοντέλο τραπεζών πραγματοποιείται στη χώρα μας ομαλότερα σε σχέση με όσα αρνητικά συμβαίνουν στις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. Σημαντική συμβολή στον τομέα αυτό έχει η ΟΤΟΕ.